

Szakcsoportunk 2012-ben

A tavalyi évben 2011-hez képest némi-
leg növekedett az észlelők és az észlelések
száma is. 58 észlelő összesen 41 932 megfi-
gyelést végzett a 2012-es évben. Ebből hatan
voltak új észlelők. Az újak közül sokakat
tartósabban is magával ragadott a változó-
zás, így nagy részük az első fellángolás után
is folytatta a munkát. Néhányan több évnyi
kihagyás után tértek vissza a változózáshoz.
A legtöbb észlelést az egyesült királyságbeli
Gary Poyner (POY) végezte 8602 beküldött
észleléssel, melyek között vizuális becslések
és CCD-mérések egyaránt akadtak. A máso-
dik legtöbb észlelést Asztalos Tibor (AZO)
küldte be 4340 darabbal, de még négy ama-
tőrtársunk észlelt háromezernél is többet. Az
észlelőlistán *-gal jelöltük az új észlelőket,
f-fel pedig a fotometriai méréseket.

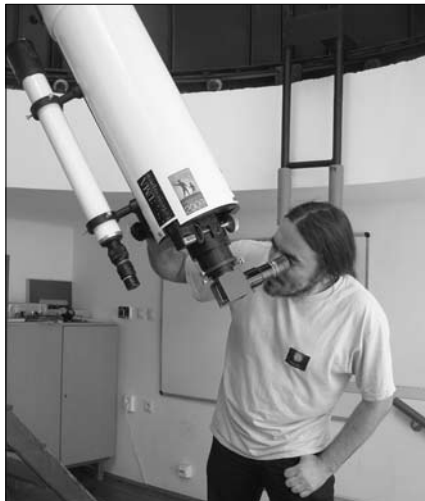
A korábbi évekhez hasonlóan tavaly is az
SS Cyg volt a legnépszerűbb változó: 524
becslés született róla. A második és a har-
madik helyezett az R CrB és az AB Dra volt
376, illetve 371 észleléssel. A negyedik leg-
több észleléssel a V795 Her „büszkélkedhet”
367 adattal, de mindegyik Stickel Jánosnak
köszönhető, aki három éjszaka alatt követte
ezt a csillagot DSLR fotometriával.

Bár a tavalyi év közel sem volt olyan lát-
ványos szupernóvákban gazdag, mint 2011,
azért akadt bőven észlelnivaló. A legjobb
lehetőséget egyértelműen a márciusban fel-
fedezett SN 2012aw jelentette, amelyről 69
észlelés született, de az SN 2012au-ról, az SN
2012A-ról és az SN 2012cg-ről is több mint 10
észlelés küldtek be amatőrtársaink. Az SN
2012cg-t sikerült a maximum előtt is észlelni.

Rendszeresen megjelent rovatunk a Meteor-
ban. A januári számban Vinkó József tollából
jelent meg egy írás a 2011-es év szupernóvá-
iról, míg Asztalos Tibor a kecskeméti változós
találkozóról közölt beszámolót. A februári és
a májusi számunkban Prósz György Aurél írt
a szimbiotikus változókról, kizárólag hazai
észlelések felhasználásával.

2011-ben az AAVSO a századik születés-
napja alkalmából meghirdette a 100 nap, 100
változó programot, amelynek során száz nap
alatt kellett száz különböző változót észlel-
ni. Juhász László teljesítette a programot,
melyről 2012. áprilisi Meteorban számolt
be. Novemberi rovatunkban Kósa-Kiss Attila
visszaemlékezése jelent meg eddigi változó-
észlelői pályafutásáról.

Ezekon kívül rendszeresen megjelentet-
tük szokásos észlelés összefoglalóinkat, és a
változócsillagok világából származó híreket,
fordításokat.

Fidrich Róbert a Polarisban – észlelőnk több évtizedes
megfigyelőmunkájának elismeréseként kapta
az MCSE oklevelét

Az észleléseken kívül is zajlott az élet a
szakcsoportban. 2012. március 13-án ünne-
pelhettük a JD-váltást (2 456 000), amely sze-
rencsés véletlen folytán a keddi Kulin György
Szabadegyetem előadásnapjára esett. Ennek
kapcsán Mizser Attila tartott előadást A világ
legpontosabb naptára és a változócsillagok
címmel, amelyben a Julián Dátum története

Észlelő	Névkód	Észlelés
Asztalos Tibor	AZO	4340
Bacsa János	BCJ	131
Bagó Balázs	BGB	3233
Bakos János	BKJ	3770
Bója Nóra	BJA	9
Cseh Viktor	CSV*	27
Csörgei Tibor	CSG	69
Csukás Mátyás	CKM	943
Erdei József	ERD	109
Fidrich Róbert	FID(f)	450
Fodor Antal	FOD	95
Hadházi Csaba	HDH	2701
Hadházi Sándor	HDS	490
Hannák Judit	HNK	15
Illés Elek	ILE	515
Jakabfi Tamás	JAT	103
Jankovics Zoltán	JAN	556
Juhász András	JUH	30
Juhász László	JLO(f)	293
Kalup Csilla	KGS	15
Kékes-Szabó György	KKS	1068
Keszthelyi Sándor	KSZ	374
Keszthelyiné S. Márta	SRG	7
Kiss Szabolcs	KIS	2
Kósa-Kiss Attila	KKA	3371
Kovács Adrián	KVD	593
Kovács István	KVI(f)	22
Körei-Nagy Kristóf	KNK	5
Laczkó Attila	LAC	20
Laczkó Tibor	LAR*	187
Maros Szabolcs	MSZ	73
Mayer Márton	MYM*	34
Mizser Attila	MZS	477
Nagy Judit	NJU	1
Papp Sándor	PPS	3324
Pirity János	PIR	864
Poyner, Gary, UK	POY(f)	8602
Prósz Aurél	PRO*(f)	28
Ratz, Kerstin, D	REK	508
Rieth Anna	PAN*	17
Sajtz András	STZ	883
Sápi Csaba	SAC	8
Soponyai György	SGY	150
Stickel János	STJ(d)	753
Szabó Kitty	SBK	8
Szalai Péter	SPT	20
Szauer Ágoston	SZU	180
Szegedi László	SED	302
Teichner Szilárd	TCH(f)	144
Tepliczky István	TEY	1544
Thompson Sean	SET*	3
Timár András	TIA(f)	231
Tóth Zoltán	TTZ	12
Uhrin András	UHA	50
Veréb Dániel	VRD	3
Vigh Benjámin	VIG	8
Vizi Péter	VZP	162

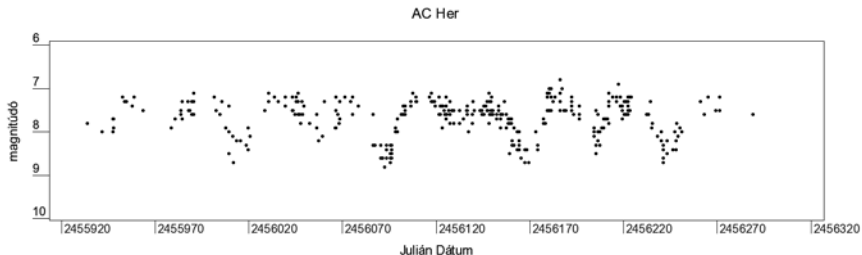
mellett a magyarországi amatőr változócsillag-észlelés történetéről is bőven esett szó. Degenfeld Schomburg Bertától kezdődően, az MCSE Változócsillag Szakosztályon és a Pleione Változócsillag-észlelő Hálózaton keresztül egészen a mai VCSSZ-ig kísérhetjük nyomon a hazai változóészlelések történetét. Szép számmal gyűltünk össze a Polaris Csillagvizsgálóban, ahol pezsgőzéssel is megünnepeztük a JD ezresváltást, hasonlóan a korábbi JD-váltásokhoz (l. Meteor 2012/5., 55. oldal).

Márciusban Molnár Péter és Kiss László több éves munkájának köszönhetően magyarul is megszületett az AAVSO vizuális kézikönyve. A kézikönyv az AAVSO honlapjáról tölthető le pdf formátumban (<http://www.aavso.org/visual-observing-manual-hungarian>).

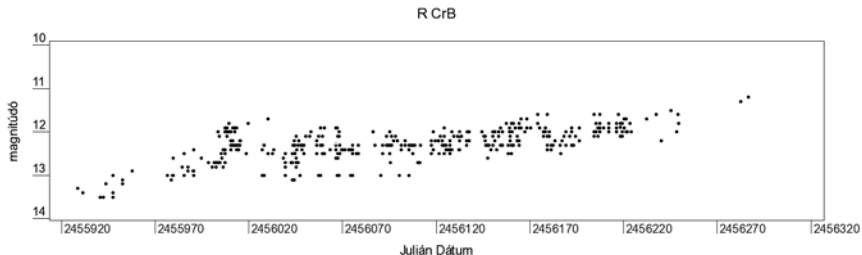
Májusban közzétettünk egy változós ajánlati listát kezdők ill. érdeklődők számára. A VCSSZ honlapján (<http://vcssz.mcse.hu>) elérhető ajánlott objektumok között műszerátmérő alapján lehet szűrni, valamint az alapadatok mellett mindegyik változónál megjelenik a fénygörbe egy-egy jellegzetes szakasza, hogy megkönnyítse a választást az új észlelők számára. A fénygörbék alatt letölthetőek a változóhoz tartozó AAVSO térképek is.

A tarjáni találkozón egy egész délutánt szenteltünk a digitális észleléseknek. Sorra vettük, hogy az asztrofotózáson kívül még mire lehet használni a digitális technikát. Az előadások célja az érdeklődés beindításán túl az volt, hogy bemutassuk, hogy akár egyszerű eszközökkel, drága technika nélkül is milyen sok mindenre lehet jutni. A változócsillagászaton belül a DSLR-fotometriáról Kovács István, míg célpontok ajánlásáról Fidrich Róbert tartott előadást.

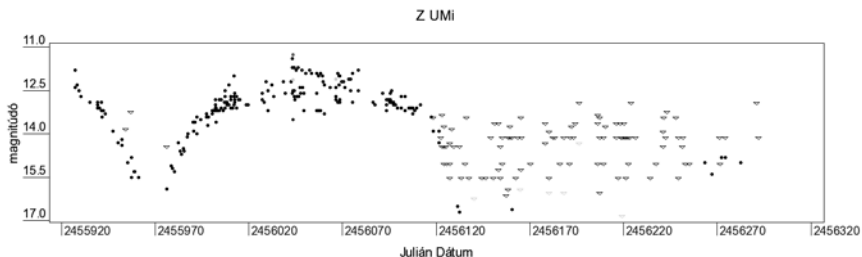
Tavaly letölthetővé vált Csukás Mátyás vizuális észlelést segítő programja, a Pleione, amelyet még a 2011-es kecskeméti változós találkozón mutatott be a nagyközönség számára. Az eredetileg egyetemi vizsgamunkaként indult program jelenleg már a 2.0-as verziónál tart. A legutolsó verzió a <http://pleione.freewb.ro> címről tölthető le.

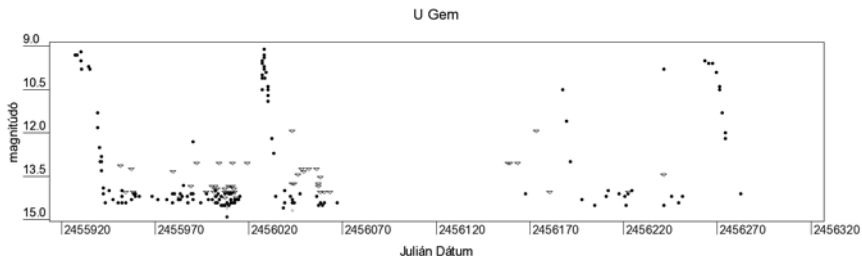
Az AC Herculis megbízható binokulár-célpont látványos, jól észlelhető minimumokkal

Az R CrB igen lassan kezdett visszafényesedni, ám még mindig messze van a 6 magnitúdó körüli maximumfényesség!

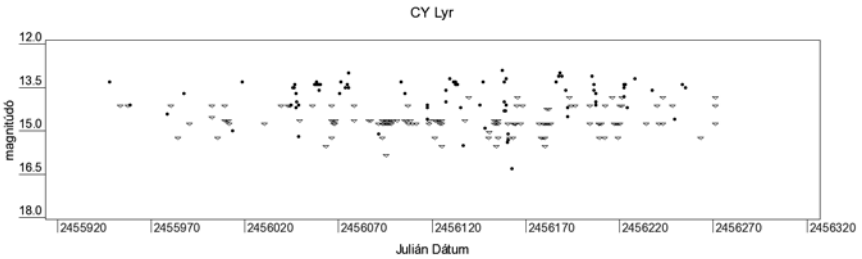
A cirkumpoláris Z UMi a nagytávcsöves észlelők kedvelt RCB változója, azonban még az ő szemük előtt is eltűnt ez a változó, amit jól mutat a rengeteg „halványabb, mint” adat

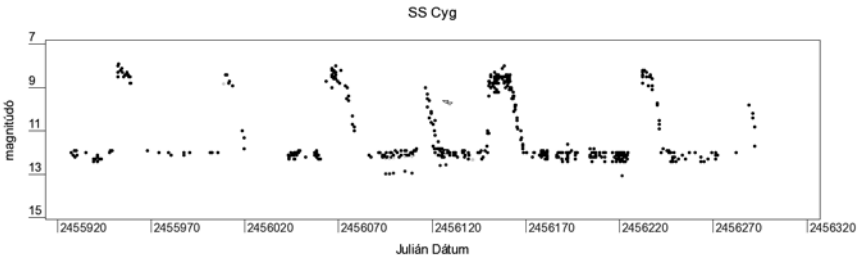
Az U Gem egyike a látványos fényváltozást mutató törpenóváknak

A változós közösség legfontosabb hazai fórumán, a Mira-listán is zajlott az élet. Szerepsére a listatagok megtartották jó szokásukat, és ha történt valami a közkedveltebb

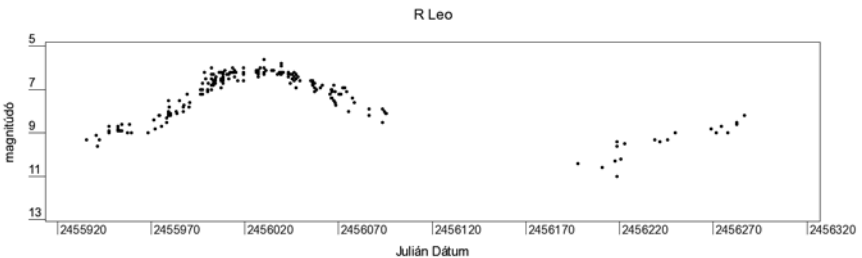
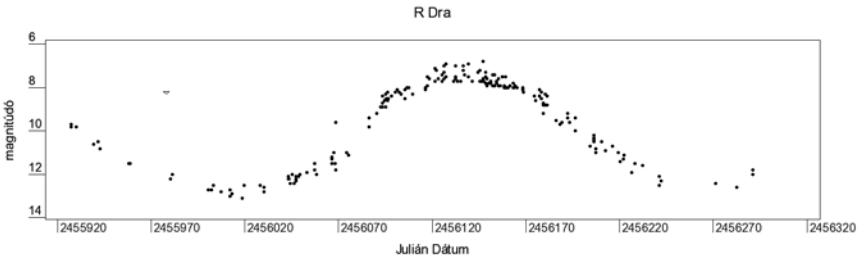
változókkal, akkor arról rögtön beszámoltak. Így szinte azonnal tudomást szerezhettünk arról, ha például az SS Cygni kitört, vagy amikor az R Coronae Borealis végre elindult

A CY Lyr törpenóva kitéréseinek egész sorát észlelhettük, azonban halvány minimumfényessége miatt lehetetlen teljes fénygörbét szerkeszteni változásáról

Az SS Cygni törpenóva az egyik leghálásabb távcsöves célpont. Már 8–10 cm-es távcsövel is végigkövethetők izgalmas változásai

Az R Dra és az R Leo periódusa és amplitűdjója is hasonló, azonban a cirkumpoláris R Dra egész évben észlelhető, míg a jóval fényesebb R Leo az ekliptika-közeli helyzete miatt július–szeptember között eltűnik a Nap fényözönében

„felfelé”. Fidirich Róbert továbbra is beszámolt az újonnan felfedezett változókról, amelyekhez térképeket is készített. Tagtársunkat – több évtizedes kitaró változóész-

elő tevékenysége elismeréseként – az MCSE elnöksége elismerő oklevéllel jutalmazta.

Jakabfi Tamás